

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.22.386/2017/4. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Salamonné dr. Piltz Judit előadó bíró

. Döme Attila bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

IV. rendű

A felperesek képviselője:

. Horváth - Dr. Jakab Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Horváth György ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Jakab Tamás ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.364/2017/5-I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Környéki Törvényszék 23.P.21.961/2011/121.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályon kívül helyezi, és az alperes által a II. rendű felperes részére fizetendő tartást pótló járadék vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek további 20.000 (húszezer) forint másodfokú és 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak külön felhívásra 77.800 (hetvenhétézer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes házastársa, a II. rendű felperes édesapja, a III-IV. rendű felperesek gyermeke 2010. január 15-én idegen hibás közúti balesetben elhunyt. A károkozó a baleset időpontjában az alperesnél rendelkezett érvényes kötelező gépjármű - felelősségbiztosítással.
- [2] A balesetet megelőzően az I. és II. rendű felperes önálló jövedelemmel nem rendelkezett, a családot az I. rendű felperes házastársa tartotta el.
- [3] Az I. rendű felperes házastársa a baleset előtt, 2009. december 21-én létesített munkaviszonyt, ahol a próbaidő alatt bruttó 147.000 forint jövedelemmel rendelkezett, amely a próbaidő lejártát követően bruttó 210.000 forintra emelkedett volna. Ezt megelőzően a 2002-ben alapított, a III. és IV. rendű felperessel közös családi gazdaságból rendelkezett rendszeres jövedelemmel.
- [4] A II. rendű felperes a baleset napjától árvaellátásban részesül.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére kérték kötelezni az alperest. A vagyoni károk között - egyebek mellett - a II. rendű felperes a baleset napjától havi 125.000 forint tartást pótló járadékigényt terjesztett elő azzal az indokkal, hogy a családi gazdálkodásból édesapjának havi legkevesebb 500.000 forint bevétele keletkezett, amelyből biztosítani tudta a család magas színvonalú megélhetését.
- [6] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A kereset jogalapját nem vitatta, azonban úgy ítélte meg, hogy a megalapozott kárigényeket a felperesek részére a pert megelőzően megtérítette.
- [7] A tartást pótló járadékkal kapcsolatban arra hivatkozott, hogy nem igazolt az I. rendű felperes házastársának balesetet megelőző jövedelme, továbbá hogy a be nem vallott jövedelmek kártérítés alapjául nem szolgálhatnak.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetnek részben helyt adva kötelezte az alperest a felperesek vagyoni és nem vagyoni kárai, köztük a II. rendű felperes részére tartást pótló járadék címén 9.745.000 forint lejárt járadék és járuléakai, 2016. október 1-jétől a jövőre nézve havi 90.000 forint járadék megfizetésére.

- [9] Határozata indokolásában ezen igény vonatkozásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 358. § (1) bekezdésére hivatkozással rögzítette, hogy a baleset következtében meghalt személy által eltartottak olyan összegű tartást pótló járadékot igényelhetnek, amely szükségleteiknek – a tényleges, illetőleg az elvárhatóan elérhető keresetüket (jövedelmüket) is figyelembe véve – a baleset előtti életszínvonalon való kielégítését biztosítja.
- [10] A II. rendű felperes járadékigénye vonatkozásában a bizonyítékokat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (3) bekezdése alapján mérlegelve havi 90.000 forint összegű tartást pótló járadékot tartott indokoltnak. Tényként állapította meg, hogy a baleset bekövetkeztét megelőzően a család az I. rendű felperes házastársának jövedelméből élt, aki korábban a családi gazdaságban dolgozott, és csak a balesetet megelőző hónapban létesített munkaviszonyt. A családi gazdaságban elért jövedelem vonatkozásában figyelembe vette a perben kirendelt igazságügyi mezőgazdasági szakértő, továbbá a felperes felkérésére eljáró magánszakértő szakvéleményében foglaltakat. A járadékigény számításának kiindulási alapjául mezőgazdasági termelésből származó, 430.000 forint körüli összegű jövedelmet vett figyelembe.
- [11] A felperesek és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és – egyebek mellett – az alperes által a II. rendű felperesnek fizetendő kártérítés összegét 9.745.000 forintról 4.924.756 forint és késedelmi kamataira, a 2016. október 1. napjától fizetendő havi járadék összegét 90.000 forintról 25.140 forintra leszállította.
- [12] Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az I. és II. rendű felperes az I. rendű felperes férjének halála előtt nem rendelkezett önálló jövedelemmel, őket az I. rendű felperes férje tartotta el. Ezért úgy ítélte meg, hogy az I. és II. rendű felperes a Ptk. 358. § (1) bekezdése alapján tartást pótló járadékra jogosult.
- [13] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a tartást pótló járadék összegének megállapítása során azt vizsgálta, hogy a baleset előtti egy évben milyen összegű jövedelem állt a család rendelkezésére szükségleteik kielégítésére. Ebben a körben a munkaviszonyból eredő jövedelmet nem tartotta figyelembe vehetőnek, mert az I. rendű felperes férje csak néhány héttel a halálos balesete előtt létesített munkaviszonyt. Rögzítette, hogy a 2009. évre vonatkozó személyi jövedelemadó bevallásban az I. rendű felperes férje családi gazdaságból származó jövedelmet nem tüntetett fel. Abból azonban, hogy a család létfenntartási költségeinek viselésére, gépjármű üzemeltetésére, banki kölcsön törlesztésére és építkezésre is elegendő pénz állt rendelkezésre azt a következtetést vonta le, hogy az I. rendű felperes férje

tényleges jövedelemre tett szert a családi gazdaságból, és ezt a jövedelmet a család szükségleteinek kielégítésére fordította. A jövedelem nagyságának meghatározásakor jelentőséget tulajdonított annak, hogy a III. és IV. rendű felperes az adóbevallásukban 2009-ben veszteségesnek tüntették fel a családi gazdaságot.

- [14] A perben kirendelt szakértő véleményének megállapításait – egyéb, a tényleges termelésre vonatkozó okirati bizonyítékok hiányában – feltételezéseknek minősítette, ezért az elsőfokú bírósággal ellentétben nem tartotta megállapíthatónak a családi gazdaságból származó havi 430.000 forintos jövedelmet. A bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján mérlegelve az I. rendű felperes férjének baleset előtti jövedelmét havi nettó 200.000 forintban határozta meg, amelynek alapulvételével – a II. rendű felperes részére folyósított árvaellátás összegének levonásával – határozta meg az általa indokoltnak tartott tartást pótló járadék összegét.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a II. rendű felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a részére megállapított tartást pótló járadék vonatkozásában annak részbeni hatályon kívül helyezését, és ebben a körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását.
- [16] Kérelme indokolásában megsértett jogszabályhelyként jelölte meg a Pp. 164. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, 3. § (3) bekezdését és 206. § (3) bekezdését.
- [17] A családi gazdaságból származó jövedelem vonatkozásában hivatkozott arra, hogy a baleset bekövetkeztének időpontjában az I. rendű felperes házastársát ebben a körben bevallási kötelezettség még nem terhelte. A logika szabályaival ellentétesnek tartotta a másodfokú bíróság megállapítását, amely szerint abból, hogy a III. és IV. rendű felperes az adóbevallásukban a 2009. évet veszteségesen tüntették fel, az következik, hogy az I. rendű felperesnél sem lett volna kimutatható adóköteles jövedelem. Álláspontja szerint téves kiindulási alap csak a 2009. évi jövedelem figyelembevétel, hiszen a szakértői vélemények egybehangzó megállapításokat tettek a balesetet követő valamennyi év elérhető jövedelmére vonatkozóan is. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a munkáltató írásbeli nyilatkozatát, amely szerint a próbaidő eredményes leteltét követően a havi kereset 200.000 forint fölé emelkedett volna. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a családi gazdaság létrehozásáról szóló 2002. évi megállapodás azon pontját, amely az osztozkodás arányait határozta meg. Álláspontja szerint a nem adózott jövedelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság álláspontja volt helyes. A szakvéleménnyel kapcsolatban megítélése szerint a szakértő nem feltételezett, hanem tényleges jövedelmet állapított meg, amelyet a mérlegelésnél figyelembe kellett venni. Érvelése szerint a másodfokú bíróság a Pp. 206. § rendelkezéseit azért sértette meg, mert a perben

beszerzett igazságügyi szakértő véleményét félretéve olyan jövedelmet állapított meg, amely részben a munkaviszonyból származó jövedelmet teljes egészében figyelmen kívül hagyta, a mezőgazdasági vállalkozás jövedelmét pedig lényegében bizonyítékok nélkül módosította.

- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének hatályában történő fenntartását kérte annak helyes indokai alapján. Érvelése szerint a perben nem bizonyított, hogy a II. rendű felperes édesapja a balesetet megelőzően milyen mértékű rendszeres jövedelemre tett szert, továbbá az sem, hogy a balesetet követő években hol állt volna bizonyosan munkaviszonyban, és ebből mekkora jövedelme keletkezett volna. A be nem jelentett, illetve nem adózott jövedelem kártérítésként való érvényesítése vonatkozásában kifejtette, hogy az nem áll összhangban Magyarország gazdasági rendjével, ellentétes a jóhiszemű és tisztességes joggyakorlás követelményével, és joggal való visszaélésnek minősül. Érvelése szerint saját felróható magatartására - jövedelmének eltitkolására - előnyök szerzése végett a károsult nem hivatkozhat eredményesen.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [19] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [20] A Pp. 270. § (2) bekezdésének és a Pp. 275. § (3), illetve (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [21] A Kúria a Pp. 270. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott, a II. rendű felperes tartást pótló járadékára vonatkozó rendelkezése a kérelemben megjelölt okból jogszabálysértő-e.
- [22] A II. rendű felperes a jogerős ítéletet a tartást pótló járadék vonatkozásában kizárólag eljárási szabály megsértésére hivatkozással támadta. Érvelése szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékok helytelen értékelésével hozta a meg az elsőfokú bíróságtól eltérő döntését ebben a körben.
- [23] A Kúria a II. rendű felperes Pp. 206. § (1) bekezdésére történt hivatkozásával kapcsolatban kiemeli, hogy abban az esetben van lehetőség a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére, s ennek eredményeképpen a tényállás megváltoztatására, ha a jogerős határozat iratellenes, nyilvánvalóan okszerűtlen, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526.).

- [24] Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy a II. rendű felperes tartást pótló járadék iránti igénye a Ptk. 358. § (1) bekezdésén alapul, amely rendelkezés alkalmazásánál annak van jelentősége, hogy a balesetben elhunyt személy milyen mértékű tartást nyújtott, vagyis a balesetet megelőzően milyen volt az eltartott életszínvonala. A tartást pótló járadék célja a baleset következtében elhunyt személy által eltartott szükségleteinek a baleset előtti életszínvonalon való kielégítése (BH 1996.531.).
- [25] A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság lefolytatta a tartást pótló járadék összegének meghatározásához szükséges bizonyítást, és a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg a II. rendű felperes részére ezen a címen járó összeget. A bizonyítékok értékelése összhangban állt a PK 46. számú állásfoglalással, amely szerint a káresemény folytán munkaképtelenné vagy csökkent munkaképességűvé vált személy járadékigényével kapcsolatban kifejtettek megfelelően irányadók a baleset következtében meghalt személy által eltartottak járadékigényét illetően is. Az elsőfokú bíróság ezzel összhangban, a Ptk. 356. § és 357. § rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával tárta fel a balesetben elhunyt hozzátartozó baleset előtti jövedelmi, vagyoni viszonyait.
- [26] Rámutat a Kúria, hogy mivel a baleset előtti életszínvonalat kell összehasonlítani a baleset utáni állapottal, ezért az elért és elérhető jövedelmek nem hasonlíthatóak össze mechanikusan. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a család a balesetet megelőzően az I. rendű felperes házastársának jövedelméből élt. Ebben a körben, a munkaviszonyból származó jövedelem vonatkozásában az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte a munkáltatói igazolást, amely meghatározta a próbaidő alatt, és a próbaidőt követően elérhető jövedelem összegét. Annak tényét, hogy az I. rendű felperes házastársa a családi gazdaságból is szert tett jövedelemre, a másodfokú bíróság is elfogadta, az elsőfokú bírósággal egyezően. Egyetértett a Kúria az elsőfokú bírósággal abban, hogy a perben kirendelt mezőgazdasági szakértő szakvéleménye alapján aggálytalanul meghatározható volt a családi gazdálkodásban elért éves jövedelem, amelynek megosztását alátámasztotta egyrészt az annak létrehozásáról szóló írásbeli megállapodás, másrészt a III. rendű felperes személyes előadása. A szakvélemény értékelésénél helyesen tulajdonított jelentőséget az elsőfokú bíróság annak, hogy a szakértő helyszíni szemle keretében felmérte a családi gazdaságot, illetve a rendelkezésre álló gépparkot, a szakértő megállapításai pedig e körben megegyeztek a balesetet követően a felperesek által felkért magánszakértő szakvéleményében írtakkal. Osztotta a Kúria az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben, hogy a szakvéleményben foglalt jövedelmi adatok és az adóbevallásokban szereplő adatok közötti ellentmondás ellenére a bizonyított munkavégzésből eredő jövedelmet kell figyelembe venni a

keresetveszteség, illetve a tartást pótló járadék alapjául. Rámutat a Kúria: annak, hogy a II. rendű felperes az adófizetési kötelezettségét a családi gazdaságból származó jövedelem vonatkozásában teljesítette-e, közjogi szempontból van jelentősége, a jövedelemadó-fizetési kötelezettség elmulasztása a járadék megállapításának önmagában nem akadálya.

- [27] A tanúk egybehangzó vallomása alapján az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette azt is, hogy a család jó anyagi körülmények között élt, a településen jómódúnak számítottak, a mezőgazdasági tevékenységből nagy bevételekre tettek szert. A család baleset előtti életszínvonalának meghatározása körében kellett értékelni azt is, hogy az I. rendű felperes férjének jövedelme nem csak a létfenntartás költségeit fedezte, hanem a családnak gépkocsija volt, banki kölcsönt törlesztett, és a házfelújítást is finanszírozta.
- [28] Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a II. rendű felperes részére járó tartást pótló járadék vonatkozásában a másodfokú bíróság nem a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, okszerű mérlegelésével határozta meg a járadék összegét, a rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság értékelte helyesen, a Kúria ebben a körben az elsőfokú bíróság döntésével értett egyet.
- [29] A II. rendű felperes eljárási szabálysértésként jelölte meg a Pp. 3. § (3) bekezdését is, azonban a felülvizsgálati kérelme ezzel kapcsolatos jogi indokolást nem tartalmaz. Mivel a Pp. 270. § (2) bekezdéséből és 272. § (2) bekezdéséből következően érdemben csak azok a felülvizsgálati hivatkozások vizsgálhatóak, amellyel kapcsolatban a fél megjelölte a megsértettnek állított jogszabályhelyet, és körülírta a jogszabálysértés indokait, a Kúria a felülvizsgálati kérelem ezen hivatkozását érdemben nem vizsgálta.
- [30] A felülvizsgálati kérelem Pp. 164. § (1) bekezdésére és 221. § (1) bekezdésére történt hivatkozásával kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a fél bizonyítási kötelezettségével, illetve a bíróság indokolási kötelezettségével kapcsolatos rendelkezések értelemszerűen nem sérülhettek a másodfokú bíróság nem megfelelő mérlegelési, bizonyítékértékelési tevékenysége kapcsán.
- [31] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértő rendelkezését a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a II. rendű felperes részére megállapított tartást pótló járadék vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával helybenhagyta. Ennek megfelelően tehát a lejárt járadék összege ezen a címen 7.000.245 forint és annak az elsőfokú ítéletben meghatározott késedelmi kamatai, a 2016. október 1. napjától esedékes járadék pedig havi 90.000 forint.

Záró rész

- [32] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a II. rendű felperes részére a jogi képviseletével összefüggésben felmerült felülvizsgálati eljárási költség, valamint a fellebbezési eljárásban megváltozott pernyertesség-pervesztesség arányára figyelemmel további másodfokú perköltség megfizetésére, amelynek összegét a fellebbezési, illetve felülvizsgálati pertárgyérték alapulvételével a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján, a (6) bekezdés alkalmazásával állapította meg.
- [33] A Kúria a II. rendű felperes költségmentessége folytán le nem rótt, az 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint számított felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére a pervesztes alperest kötelezte a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. november 14.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző
HM